

Тези:

Зайко Л. Маніпуляція в ЗМІ як засіб дегуманізації сучасного суспільства / Леся Зайко // Філософія як культурна політика сучасності : тези доповідей III всеукраїнської наукової конференції 23–24 жовтня, 2015 р., м. Острог. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. – С. 143–145.

УДК 1:070

Леся Зайко

**МАНІПУЛЯЦІЯ В ЗМІ ЯК ЗАСІБ ДЕГУМАНІЗАЦІЇ
СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА**

Метою дослідження є визначення маніпуляції в засобах масової інформації як засобу дегуманізації сучасного суспільства.

Ключові слова: контент засобів масової інформації, маніпуляція в ЗМІ, дегуманізація суспільства.

На фоні прискорення отримання потрібної інформації в глобалізованому інформаційному суспільстві виникає проблема перенасичення інформацією та відсутністю фільтрації її якості. Щохвилини засоби масової комунікації насичуються потоками «брудної» інформації. Це призводить до психічного перевантаження людини незалежно від її віку, статі, соціального статусу.

Істотний внесок у вивчення проблеми маніпулювання суспільною свідомістю технологіями масової комунікації в останні роки внесли українські науковці Л. Городенко, П. Лісовський, Б. Мотузенко, Ю. Омельченко, А. Щербина, Т. Тепенчак, О. Бойко, Р. Шутов та ін. Активні розробки в цій сфері ведуться і за кордоном: Р. Счастливцев, А. Соколов, А. Мансурова, С. Кара-Мурза, Л. Набокова, М. Вижлаков, Л. Салемгареєва, А. Данілова, М. Славіна, Ю. Фаткабрарова.

«Маніпуляція – це приховане управління людиною з метою примусити її діяти не в своїх інтересах, а в інтересах того, хто впливає» [1, с. 4–5].

«У масовій комунікації забезпечується формування групового світосприйняття, світогляду, світовідношення, здійснюється соціальна самоідентифікація та самоусвідомлювання особистості» [2, с. 120]. Процес

комунікації може бути насиченим не тільки позитивом, але й мати загрози для формування особистості й суспільства.

Однією з цих загроз є дегуманізація суспільства – втрата гуманістичних начал, загальнолюдських духовних і моральних цінностей у житті людей, відмова від світогляду, заснованого на справедливості та людяності, на увазі і повазі до особистості, до індивідуальних особливостей людини [3]. Як зазначає Р. Шутов: «Найстрашніша сила дегуманізації в тому, що вона розв'язує руки для насильства» [4].

Можна констатувати концептуальну зміну змісту контенту засобів масової інформації. Нині відбувається стрімка зміна кількісно-якісного та аксіологічного аспектів інформаційного забезпечення ЗМІ українського суспільства, де мають місце широке маніпулювання і вплив на формування світоглядних настанов сучасного українського суспільства. Насильство та непристойність з екранів телевізорів та моніторів комп'ютерів – повсякденна реальність буття сучасного суспільства.

Суспільна стабільність прямо залежить від ступеня ефективності соціокультурної комунікації, оскільки вона формує тип світогляду, транслює відповідні форми соціальної поведінки, а також сприяє ефективному діалогу різних соціальних прошарків шляхом відтворення конкретного типу суспільства і властивого йому типу культури [5, с. 69].

Свобода вибору контенту засобів масової інформації (наприклад, перегляду дитячою аудиторією фільмів чи відеопродукції, яка призначена для дорослих) повинна мати певні обмеження і не лише на рівні батьківського контролю, а й на рівні суспільного регулювання через закони і кодекси. Свобода особистості має певні обмеження, вона не повинна суперечити законам чи переходити межі суспільної моралі.

Отже, засобом впливу на формування суспільної свідомості, самоусвідомлювання особистості в соціумі, співвідношенням між цими категоріями є маніпуляція в ЗМІ. Духовність суспільства піддається психологічним атакам через перевантаження неякісною інформацією і

процесом маніпуляції свідомістю аудиторії, при яких не можливе вільне волевиявлення як необхідна ознака гуманістичного суспільства, як наслідок, маємо процес активної дегуманізації. Основним ретранслятором неякісної інформації є засоби масової комунікації (в т. ч. засоби масової інформації – телебачення, радіо, друковані ЗМІ (преса), електронні ЗМІ).

Список використаної літератури

1. Счастливцев Р. Манипулирование сознанием / Р. Счастливцев. – М. : Астрель; СПб. : Астрель-СПб, 2012. — 221, [2] с.
2. Щербина А. Соціокультурна регуляція у технологіях масової комунікації : монографія / Анатолій Щербина. – К. : Академвидав, 2013. – 200 с. – (Серія «Монограф»).
3. Дегуманізація [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна енциклопедія. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Дегуманізація>. – Назва з екрана.
4. Шутов Р. Дегуманізація як інструмент інформаційної війни / Роман Шутов // Media Sapiens. – 2014. – 06 червня. – Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/monitoring/advocacy_and_influence/degumanizatsiya_yak_instrument_informatsiynoi_viyuni/. – Назва з екрана.
5. Соколов А. В. Общая теория социальной коммуникации : учеб. пособие / А. В. Соколов. – СПб. : Из-дво В. А. Михайлова, 2002. – 461 с.